

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 76
від 08 вересня 2021 року

Щодо стану розроблення Порядку присудження ступеня доктора філософії та змін до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти

І. Щодо стану розробки Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії

30 березня 2021 року було прийнято Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності”, яким визначено, що Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) розробляє порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та подає його на схвалення до центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (далі – Порядок присудження ступеня доктора філософії) покликаний унормувати питання присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії відповідно до чинного законодавства та розпочати системну процедуру захисту докторів філософії в разових спеціалізованих вчених радах з урахуванням напрацьованих практик та результатів експерименту.

Упродовж квітня 2021 року Міністерство освіти і науки України разом з Національним агентством провело дві робочі наради з питання розробки проекту Порядку, на яких дійшли згоди про початок проведення обговорення з громадськістю та експертизи.

За наданою інформацією, Національне агентство схвалило проект Порядку присудження ступеня доктора філософії на своєму засіданні 29 червня 2021 р., врахувавши численні пропозиції та зауваження, які надійшли в рамках громадського обговорення впродовж травня 2021 року від закладів вищої освіти,

наукових установ та інших зацікавлених осіб. Окремо розглянуто і враховано зауваження Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Оголошення про громадське обговорення було опубліковано на сайті Міністерства освіти і науки України і Національного агентства, звіт про враховані та відхилені пропозиції і зауваження (обсягом 464 сторінки) було оприлюднено на сайті Національного агентства в розділі «Наукові ступені». Подання Національного агентства “Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” від 05.07.2021 р. № 503 було надіслано до Міністерства освіти і науки України (вхідний номер Міністерства освіти і науки України - № 569141).

Після отримання подання від Національного агентства, Міністерство освіти і науки України направило проект Порядку присудження ступеня доктора філософії на розгляд Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та отримало висновок цього органу впродовж місяця (лист Наукового комітету до Міністерства освіти і науки України від 06.08.2021 р. № 007-1-678).

Паралельно 11 серпня 2021 р. Міністерством освіти і науки України було організовано тристоронню зустріч представників Національного агентства і відповідальних працівників Міністерства освіти і науки України з керівництвом ДП “Інфоресурс” - розпорядником Єдиної державної бази з питань освіти. Отримані Національним агентством від Наукового комітету і від ДП “Інфоресурс” пропозиції стосовно вдосконалення проекту Порядку присудження ступеня доктора філософії обговорювалися на засіданні Національного агентства 27 серпня 2021 року, й оновлена редакція проекту була надіслана до Міністерства освіти і науки України 31.08.2021.

За інформацією Міністерства освіти і науки України, зазначений проект у стислі терміни буде опрацьований структурними підрозділами Міністерства освіти і науки України та відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2011 р. № 1156), направлений на погодження до центральних органів виконавчої влади.

Згідно з інформацією Національного агентства, передбачене Законом України 1369-ІХ “Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності” (від 30.03.2021 р.) програмне забезпечення, що уможливорює електронне сповіщення і централізоване оприлюднення Національним агентством інформації про утворення закладом вищої освіти разової спеціалізованої вченої ради, інформації про її склад, кваліфікацію її членів, дату і місце запланованого захисту, посилення на онлайн-трансляцію, було розроблено Національним агентством завчасно.

У цій системі також передбачено функцію “червоної кнопки” (зупинки правоможності разової ради через наказ Міністерства освіти і науки України). Вона двічі презентувалася Національним агентством відповідальним

співробітникам Міністерства освіти і науки України (прототипна версія була представлена 21.04.2021 р., фінальна – 25.05.2021 р.), а також на засіданні Національного агентства 18.05.2021 р. Згадана система повністю готова до впровадження в експлуатацію, як тільки буде затверджено відповідний Порядок присудження ступеня доктора філософії.

Відповідно до перехідних і прикінцевих положень Закону 1369-IX “Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності” (від 30.03.2021 р.) новий Порядок присудження ступеня доктора філософії мав набрати чинності з 1 вересня 2021 року. Проте, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 608 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 567 і від 6 березня 2019 р. № 167”, якою затверджено “Тимчасовий порядок присудження ступеня доктора філософії”, дату набрання чинності Порядку присудження ступеня доктора філософії, розробленого Національним агентством, відстрочено до 01.01.2022 р.

II. Щодо стану розробки змін до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти

11 березня 2021 року у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій відбулися слухання на тему “Рік акредитації освітніх програм за новою процедурою: підсумки, проблеми, перспективи”. Рекомендаціями слухань, затвердженими на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій 7 квітня 2021 року (протокол № 63) (далі – Рекомендації), передбачено:

Міністерству освіти і науки України (п.4.1 Рекомендацій):

Внести зміни до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977, спрямовані на уточнення параметрів проведення акредитаційної процедури та формування вартості процедури акредитації, врахування особливостей реалізації міждисциплінарних, узгоджених освітніх програм, освітніх програм, що передбачають застосування дуальної форми здобуття вищої освіти, а також врахування особливостей проведення акредитаційної процедури в дистанційній або змішаній формі в умовах пандемії COVID-19 (чи інших непередбачуваних обставин).

Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти (п.5.3 Рекомендацій):

Підготувати проєкт змін до “Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти”, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977, з метою уточнення параметрів проведення акредитаційної процедури та формування вартості процедури акредитації, врахування особливостей реалізації міждисциплінарних, узгоджених програм, освітніх програм, що передбачають застосування дуальної форми здобуття вищої освіти, а також проведення акредитаційної процедури в дистанційній або змішаній формі в умовах пандемії COVID-19 (чи інших непередбачуваних обставин).

На виконання п.5.3 Рекомендацій Національне агентство розробило зміни до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (далі – Положення про акредитацію) та схвалило текст нової редакції Положення на своєму засіданні 27 квітня 2021р.

Відповідне подання до Міністерства освіти і науки України з проханням розглянути цей документ і затвердити його наказом було надіслано в той же день із супровідним листом Національного агентства від 27.04.2021 р. № 296 і зареєстровано в Міністерстві освіти і науки України за вхідним номером №14348/0/1-21.

Підготовлений Національним агентством проєкт змін до Положення про акредитацію було розміщено на громадське обговорення на сайті Міністерства освіти і науки України, яке тривало з 30 квітня до 20 травня 2021 року.

Національне агентство розглянуло всі надіслані Міністерством освіти і науки України зауваження та пропозиції (обсягом 164 стор.) і на своєму засіданні 8 червня 2021 р. схвалило оновлену редакцію тексту. Відповідне подання Національного агентства до Міністерства освіти і науки України – лист № 441 “Про внесення змін до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти” (після громадського обговорення) – надіслано 10.06.2021 (вхідний номер Міністерства освіти і науки України - № 20390/0/1-21 від 11.06.2021).

У запропонованих змінах до Положення про акредитацію були враховані пропозиції закладів вищої освіти, Міністерства освіти і науки України, Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, спрямовані на усунення проблем і недоліків, виявлених за період проведення акредитаційних експертиз, обговорених на попередніх робочих нарадах і узагальнених під час комітетських слухань.

Зокрема, враховані зміни до законодавства про освіту, уточнені система та критерії оцінювання, додані положення, що врегульовують проведення дистанційних експертиз в період пандемічних обмежень.

Важливою складовою оновленого документа є запропоновані зміни до формування вартості акредитації, що уможливить суттєве зменшення витрат закладів вищої освіти на цю процедуру, а також забезпечить відповідність вимогам Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (№ 1774-VIII), згідно з яким розрахунок кошторису акредитаційної процедури повинен виходити не із суми мінімальної заробітної плати, а з суми прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Станом на 1 вересня 2021 року, проєкт змін до Положення про акредитацію опрацьовується в структурних підрозділах Міністерства освіти і науки України.

Зокрема, департамент фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України 09 серпня 2021 року для завершення роботи над документом та надання вмотивованого висновку запросив надання фінансового обґрунтування (розрахунку) вартості послуг з акредитації освітніх програм, зазначених у проєкті змін до Положення про акредитацію. На виконання зазначеної вимоги Національним агентством було

оперативно підготовлено обґрунтування розрахунків у Розділі VI “Фінансування акредитації” проєкту Положення про акредитацію і надіслано листом від 10.08.2021 р. № 579.

Після завершення погодження в структурних підрозділах Міністерства освіти і науки України проєкт змін до Положення про акредитацію буде направлено на погодження до центральних органів виконавчої влади.

Відтермінування ухвалення змін до Положення про акредитацію призведе до зростання вартості акредитації у зв'язку із підвищенням з 1.12.2021 мінімальної заробітної плати, що призведе до збільшення загальної вартості однієї акредитаційної процедури до 67 070,10 грн. (без врахування витрат на можливий виїзд експертів до закладу вищої освіти) за одну освітню програму, 98 862,10 грн. – за дві програми однієї спеціальності та одного рівня вищої освіти (без врахування витрат на можливий виїзд експертів до закладу вищої освіти). Ці суми витрат викличуть суттєвий суспільний резонанс і однозначну негативну оцінку зі сторони закладів вищої освіти і наукових установ.

Беручи до уваги інформацію Міністра освіти і науки Шкарлета С.М. та голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Квіта С.М. з порушених питань, а також враховуючи їх актуальність, **Комітет з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Інформацію Міністра освіти і науки Шкарлета С.М. та голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Квіта С.М. щодо стану розроблення Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та змін до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, взяти до відома.

2. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

Пришвидшити:

2.1. схвалення Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та подання його на затвердження Кабінету Міністрів України;

2.2. затвердження проєкту змін до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

3. Контроль за виконанням цього Рішення покласти на голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій, народного депутата України Бабака С.В.

Голова Комітету

Сергій Бабак